

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ

Збірник матеріалів

**XXVI підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

22 лютого 2024

Київ 2024

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2024. 406 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 11 від 22.04.2024)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М.В., ректор МДУ, кандидат політичних наук, професор;

Члени редколегії Балабаниць А.В., доктор економічних наук, професор;
Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Булатова О.В., доктор економічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор;
Толпежніков Р.О., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVI підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 22 лютого 2024 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

СЕКЦІЯ «ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО»

Балабанова Наталя,
кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,
Маріупольський державний університет

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

24 лютого 2022 р. росія розпочала неспровоковану військову агресію проти України, викликавши безпрецедентне масове переміщення населення, яке станом на початок 2024 р. вважається найбільшим з часів Другої світової війни. З оцінками МОП після 24 лютого 2022 р. відбувся виїзд більш ніж 6,343 млн. українців [1]. Це переважно жінки і діти, які виїжджали до країн Європи (рис.1), понад 1,5 млн. осіб – до інших країн світу, близько 5,1 млн. стали внутрішньо переміщеними особами. Тобто майже третина всього населення України стали вимушеними переселенцями. В цілому, близько 70% населення країни зазнало впливу бойових дій.

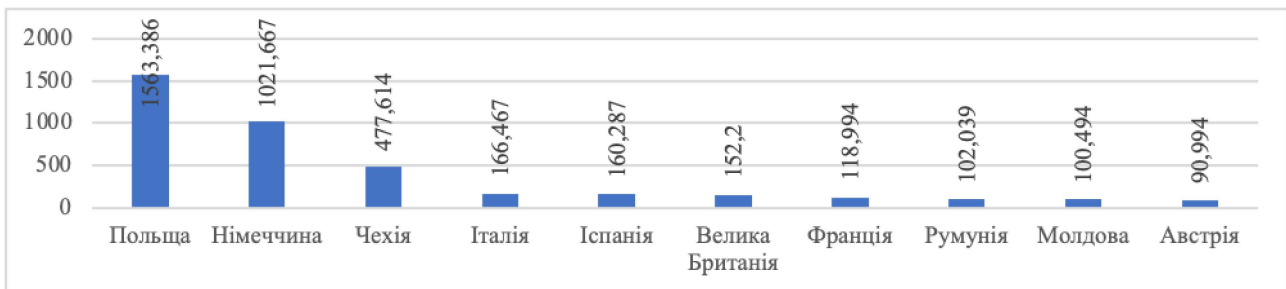

Рис.1. Кількість зареєстрованих українських біженців в окремих країнах Європи, тис.осіб
складено за даними [2]

Масштабні внутрішні переміщення та зовнішня міграція призвели до величезних втрат робочих місць і доходів населення. За даними МОП [1] втрачено 4,8 млн. робочих місць, що становить 30% робочих місць, які були до початку війни.

Звісно такі події створюють певні загрози і для країн Європи, адже суттєве збільшення мігрантів з України породжує фінансове навантаження на бюджети «приймаючих» країн. За розрахунками економістів, держави ЄС залежно від країни

витрачають від 9 тис євро до 25 тис євро на рік на кожного українського мігранта[3]. Не менш хвилюючими виявляються соціальні загрози. Доречною є теза Вінтіла Д, який наголошує на тому, що на загальному тлі зростання етнічного розмаїття, значної політизації міграції та надмірної вразливості мобільних осіб до соціальних ризиків, доступ мігрантів та їхніх нащадків до соціального забезпечення став ключовою сферою занепокоєння в усіх європейських демократіях [4, с.49-50]. Враховуючи, що Європа зіткнулася з масовою інфляцією та зростанням вартості життя, а також чекає нової хвилі переселення з України, суспільні настрої в приймаючих країнах, які досі надавали величезну підтримку українським біженцям, можуть змінитися і породити певну анти іммігрантську риторичку.

Проте, вплив українських мігрантів на економіки країн, що їх приймають, не лише негативний. Українці стимулювали споживчий попит і підтримували економічну активність у час, коли світова економіка почала занурюватися в рецесію. Наприклад, у Польщі, Румунії та Естонії українці спричинили справжній купівельний бум. У перші місяці війни українці витрачали в Польщі та інших європейських країнах переважно свої власні заощадження [3], що призвело до значного поживлення споживання у цих країнах. Для порівняння, тільки за 3 квартал 2022 р. українські мігранти за кордоном витратили 5,9 млрд.дол. США проти 1,9 млрд.дол.США за аналогічний період попереднього року [5].

Країни призначення, будь то в ЄС чи будь-де ще, які шукають нову робочу силу для заповнення існуючого чи очікуваного дефіциту, отримують можливість для оптимізації відповідності між зростаючим попитом на робочу силу та існуючими пропозиціями у Європейському регіоні. Частина українських мігрантів вже працевлаштована у нових країнах перебування, що призвело до позитивної динаміки виробництва товарів і послуг та посилило конкуренцію на місцевих ринках праці. У довгостроковій перспективі подальше зростання ВВП приймаючих країн за рахунок як збільшення споживчого попиту, так і зростання виробництва товарів та послуг призведе до збільшення податкових надходжень.

Отже, за кількісними, часовими та просторовими показниками міграція спричинена війною в Україні перевищує усі попередні. Міграційні процеси викликані війною в Україні стали викликом не лише для нашої країни, а і для країн тимчасового перебування наших громадян. Повномасштабне вторгнення росії змінило попередні тенденції у сфері міграції, що спричинило безліч проблем та наслідків соціального, економічного та політичного характеру.

Література

1. Офіційний сайт міжнародної організації праці. URL: <https://www.ilo.org/global/statistics-and-databases/lang--en/index.htm/>

2. Офіційний сайт Управління Верховного комісара ООН у справах біженців.
URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>
3. Українські мігранти підіймають економіку Європи. Що буде з Україною без них? URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/01/10/695807/>
4. Гречка О. Міграційна криза в Європі як загроза безпеці ЄС: факти, виклики та можливі рішення. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління* Випуск 2 (62), 2022. С. 48-53.
5. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/>

Беззубченко Ольга,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,
Маріупольський державний університет

ТРАНСФОРМАЦІЯ МОДЕЛЕЙ НАЦІОНАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН ЄС

Сучасні глобальні виклики вимагають змін у підходах до оцінки рівня конкурентоспроможності національних економік. Деякі складові, які раніше вважалися вирішальними відходять на другий план і навпаки з'являються нові, які стають більш впливовими. ЄС прагне стати конкурентоспроможним і кліматично нейтральним до 2050 року [1]. Поєднуючи конкурентоспроможність і кліматичну нейтральність, ЄС прагне одночасно досягти економічного процвітання та екологічної стійкості. Такий перехід сприяв би стійкій економіці з низьким рівнем викидів вуглецю, яка не тільки вирішує нагальну проблему зміни клімату, але й забезпечує довгострокове економічне зростання, створення робочих місць і стійкість до глобальних екологічних та економічних змін. Компроміс між якістю навколишнього середовища та економічним зростанням більше не домінує в дослідницьких чи політичних наративах, а одночасні цілі визначаються для зростання, стійкості та суспільного розвитку [2].

Незважаючи на рішучу прихильність, яку ЄС бере на себе через різні повідомлення та рекомендації щодо кліматичної нейтральності в спільному європейському просторі, все ще існують значні розбіжності між результатами, отриманими різними країнами [3,4,5,6,7]. Щоб вирішити проблему дивергенції, країни ЄС шукають можливості створення нових шляхів зеленого зростання, сприяння зеленим змінам [6] і виділяють великі суми фінансування для